

переживає дійсний «бум» у використанні технологій різноманітних етнічних кухонь під час виготовлення страв, до того ж формується «мода» на ту чи іншу кухню, і цей процес не має кордонів. В усьому світі зараз «модна», тобто дуже поширена середземноморська, японська кухні та кухні авторського, креативного напрямлення. Не менш поширеним зараз є використання нових видів сировини і продуктів для приготування страв, використання нових видів теплової обробки і устаткування; використання біологічно активних добавок на основі рослинної та іншої сировини для приготування страв функціонального призначення.

У зв'язку з чим поступова заміна традиційного асортименту харчових продуктів на функціональні, які сприяють підтриманню нормального функціонування всіх систем організму людини, забезпеченню здоров'я та довголіття, є основним напрямком розвитку цивілізованого ринку і одним з основних напрямків підвищення конкурентоспроможності підприємств ресторанного господарства.

Н.М. Смольнякова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Готельне господарство є однією з важливих галузей економіки та складових туристичної індустрії в Україні. Стан цього сектору економіки є певним індикатором пріоритетів суспільного розвитку, зміни системи цінностей і ролі дозвілля, виражає необхідність розширення та підтримки міжнародних контактів.

Останнім часом знизився потік іноземних туристів в Україну, а також зменшились внутрішні потоки туристів, що пов'язано з складною політичною та економічною ситуацією [1]. За цих умов призупинився розвиток туристичної галузі в напрямку відкриття нових підприємств готельного господарства. Одночасно скорочення потоків, недостатня завантаженість готелів загострює конкурентну боротьбу за кожного відвідувача, потребує переоснащення, впровадження нових, інноваційних методів і форм надання послуг з розміщення та харчування.

Реалізація інноваційних проектів потребує певних інвестицій. Можливості інвестиційної діяльності кожного суб'єкта господарювання та інвестора значною мірою визначаються інвестиційним кліматом в країні. Дослідження основних характеристик інвестиційного в Україні дозволило визначити наступне.

У 2015-2016 роках відмічається зростання інвестицій в економіку України на відміну від попередніх періодів, що свідчить про поживлення інвестиційної активності. Однак, переважна більшість інвестицій (понад 90%) спрямовувалась в матеріальні активи, яка у 2016 році зросла до 96,7%. Обсяг інвестування у нематеріальні активи, що певною мірою характеризує інноваційну діяльність знаходиться на дуже низькому рівні (3,3% загального обсягу інвестицій у 2016 р.) [2].

Питома вага валового нагромадження основного капіталу у валовому внутрішньому продукті становить 14% при тому, що ступінь зносу основних засобів досягає 60,0%. Такого розміру інвестицій недостатньо навіть для підтримки виробничих потужностей, а тим більше для базових інновацій та технологічного оновлення.

Темпи збільшення інвестицій в економіку Харківської області перевищують загальноукраїнські у 2016 році. Відповідно збільшилась їх частка – до 4,6%. Структура капітальних інвестицій за видами діяльності відповідає ситуації в державі.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій у 2016 році, як і в попередньому періоді, стали власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких було освоєно 69,3% капіталовкладень. Така ситуація фактично свідчить про закритий характер економічного відтворення і високу залежність стану інвестування в країні від прибутку підприємств та організацій, який майже не підкріплений ані державною підтримкою, ані кредитними ресурсами.

Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 7,5%. Причому порівняно з 2010 роком вона скоротилась на 5,2%, що свідчить про звуження можливостей суб'єктів господарювання щодо залучення коштів на оновлення свого потенціалу. В Харківській області ця частка є ще меншою – у 2016 році вона становить 4,0%.

Роль держави у фінансуванні інвестиційних проектів є незначною. У 2016 році частка коштів державного бюджету становила тільки 2,6% проти 5,7% у 2010 році. В той же час зросла питома вага коштів місцевих бюджетів. Переважна більшість кредитів використовувалась для забезпечення поточної діяльності суб'єктів господарювання, а не в інвестиційну діяльність. Це означає, що в Україні банки так і не стали рушійною силою у перерозподілі фінансового ресурсу на інвестиційні цілі.

У Харківській області частка державних і місцевих бюджетних коштів у всі роки була вищою за загально за загальноукраїнську [2; 3].

Негативною характеристикою інвестиційного клімату є незначна частка іноземних інвестицій. Їх питома вага в загальному обсязі інвестування становить усього 2,7%. В Харківській області ця величина

не досягає і 1,0%. Переважно кошти іноземних інвесторів спрямовувались у фінансовий сектор і страхову діяльність, а не в сферу виробництва та реальний сектор економіки.

Найбільша частка інвестицій в Україні спрямовувалась протягом останніх років в промисловість, що зумовлено масштабами діяльності цієї сфери, а не її інвестиційною привабливістю. В діяльність підприємств готельно-ресторанного господарства спрямовується тільки 0,4% загального обсягу інвестицій. Аналогічний показник спостерігається і в Харківській області.

Низька частка інвестицій в готельно-ресторанне господарство пояснюється масштабами його діяльності порівняно з іншими галузями, а також збільшенням кількості підприємців-фізичних осіб, інвестиційна діяльність яких в статистиці не відображається.

Про відсутність позитивних процесів в інвестиційній діяльності України свідчать і оцінки міжнародних організацій. Так, у 2016 році рейтинг України за індексом глобальної конкурентоспроможності погіршився на 6 позицій. Відповідно Україна посідає 85 місце серед 138 країн світу. Погіршився і показник ведення бізнесу, зниження рейтингу відбулось на 9 позицій. Досить низьку позицію (162-е місце серед 179 країн) посідає Україна і за індексом економічної свободи [4-7].

Отже, інвестиційний клімат в Україні не є комфортним для інвесторів, особливо в короткостроковій перспективі, внаслідок відсутності практичних кроків, які б забезпечували економічну свободу та захист інтересів всіх учасників бізнес-процесів при зрозумілих правилах ведення бізнесу. Такий стан інвестиційного клімату негативно впливає на розвиток готельно-ресторанного господарства. Активізація інвестування, як іноземного, так і вітчизняного є можливою лише за умов політичної стабільності та пожвавлення національної економіки. Це стане передумовою розвитку та здійснення інноваційної діяльності підприємствами готельно-ресторанного господарства.

Список джерел інформації

1. Туристична діяльність в Україні у 2016 році [Електронний ресурс] : стат. бюл. / Державна служба статистики України. – К. : ДССУ, 2017. – 272 с. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Статистичний щорічник України за 2016 рік : стат. зб. / За ред. О. Г. Осауленка ; Держ. служба статистики України. – К. : Консультант, 2017. – 534 с.

3. Капітальні інвестиції в Україні у 2010–2015 роках: стат. зб. – К. : Державна служба статистики України. – 2016. – 115 с.

4. Офіційний сайт рейтингового агентства «Moody's» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moody's.ua>

5. Офіційний сайт рейтингового агентства «Fitch Ratings» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fitchratings.ua>
6. Офіційний сайт організації «Transparency International» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://transparency.org/>
7. Офіційний сайт «Світового банку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>

О.П. Ткаченко, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

О.Д. Тімченко, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

УПРАВЛІННЯ ЖИТТЄВИМ ЦИКЛОМ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ

Сучасний стан економіки України під впливом політичної ситуації характеризується некоординованими реформами складових ринкового простору, що негативно впливає на розвиток багатьох суб'єктів ринку і, у тому числі на розвиток суб'єктів туристичного бізнесу, та послаблює їх здатність до зміцнення конкурентних переваг та взаємного конкурентоспроможного функціонування [1].

В теперішній час спостерігається тенденція наростання кризових явищ в туристичній галузі, обумовлених спектром різноманітних викликів: глобалізація, дезорганізація товарно-грошового обігу, соціально-політичні чинники ще більше загострюють ситуацію. За таких обставин керівництву туристичних підприємств необхідно систематично вивчати ринкову кон'юнктуру з метою прийняття обґрунтованих стратегічних рішень.

Згідно з проведеним дослідженням ринку туристичних послуг України, наша держава володіє значним природним, історико-культурним, рекреаційно-інфраструктурним потенціалом, що зумовлює формування значних конкурентних переваг в пропозиції турпродукту та послуг. Однак, на сьогоднішній день, цей потенціал не достатньо повно розкрито, про це свідчить частка туристичної галузі в структурі ВВП країни, яка протягом останніх років коливається в межах 2,0–2,5% [4].

Функціонуючи на ринку в умовах невизначеності, суб'єкти туристичного бізнесу спрямовують свої зусилля на досягнення визначених цілей як у теперішньому, так і в майбутньому із врахуванням впливу зовнішніх та внутрішніх факторів, а також економічної та соціальної відповідальності. Визначення конкурентного вибору, який дозволяє суб'єктам туристичного бізнесу не просто використовувати поточні можливості, а концентрувати ресурси для вирішення пріоритетних завдань, що забезпечують переваги у суворо